

Sygn. akt *XVII AmE 122/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	<i>SSO Małgorzata Perdion-Kalicka</i>
Protokolant –	starszy sekretarz sądowy Jadwiga Skrzyńska

po rozpoznaniu 17 maja 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania ***Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w B.***

przeciwko ***Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki***

o wymierzenie kary pieniężnej

na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z 15 stycznia 2015 r. Znak: (...)

orzeka:

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w B. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 2.160 zł (dwa tysiące sto sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje;

III. nakazuje pobrać od Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w B. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 100 zł (sto złotych) tytułem opłaty od apelacji od uiszczenia której pozwany był zwolniony z mocy prawa.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

Sygn. akt XVII AmE 122/18

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej – Prezes URE, pozwany) po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary przedsiębiorcy: (...) Spółka Akcyjna w upadłości likwidacyjnej, z siedzibą w B. (dalej – Przedsiębiorca), reprezentowanego przez syndyka masy upadłości, 15 stycznia 2015 r. wydał decyzję, znak: (...), mocą której uznał, że Przedsiębiorca nie wywiązał się w 2013 r. z określonego w art. 9a ust. 8 (obecnie art. 9a ust. 1) ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (dalej – p.e.) obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia kogeneracji, o którym mowa w art. 9l ust. 1 p.e. wydanego dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na

terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub uiszczenia opłaty zastępczej w terminie określonym w art. 9a ust. 5 p.e. obliczonej w sposób określony w art. 9a ust. 8a p.e. Za powyższe działanie Prezes URE wymierzył Przedsiębiorcy reprezentowanemu przez syndyka masy karę pieniężną w wysokości 20 844,56 zł, stanowiącej (...) % przychodu z działalności koncesjonowanej osiągniętej przez niego w 2013 r.

W uzasadnieniu decyzji pozwany wskazał, iż zgodnie z oświadczeniem Przedsiębiorcy, zawartym w piśmie z 24 kwietnia 2014 r. dokonał on w 2013 r. sprzedaży energii elektrycznej na rzecz odbiorców końcowych w ilości 29 693,170 MWh, co oznacza, że w 2013 r. był zobowiązany uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectw pochodzenia, względnie uiszczenia opłaty zastępczej, na łączną ilość odpowiadającą 267,238 MWh energii elektrycznej.

Na podstawie analizy zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego Prezes URE ustalił, iż Przedsiębiorca nie przedstawił organowi do umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji za 2013 r. Do dnia 30 czerwca 2014 r. nie uiszczył on także wymaganej opłaty zastępczej na konto Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zatem pozwany uznał, iż w 2013 r. Przedsiębiorca nie wypełnił obowiązku określonego w art. 9a ust. 8 Prawa energetycznego.

Pozwany zaznaczył, że w przedmiotowej sprawie nie mógł skorzystać z możliwości odstąpienia od wymierzenia kary, gdyż zarówno stopień szkodliwości czynu, którego dopuścił się Przedsiębiorca niewątpliwie w ocenie Prezesa URE nie był znikomy, a także brak realizacji przedmiotowego obowiązku uplasował się na poziomie 100%, bowiem w ogóle nie uiszczono należnej opłaty zastępczej ani nie dokonano umorzenia odpowiedniej ilości świadectw pochodzenia.

Podkreślił, że brzmienie art. 56 Prawa energetycznego wskazuje obowiązek nałożenia kary pieniężnej w przypadkach określonych w przepisie, a nie jedynie uprawnienie Prezesa URE, w związku z czym dla samego nałożenia kary pieniężnej nie są istotne przyczyny niewypełnienia obowiązku wynikającego z art. 9a Prawa energetycznego, gdyż samo to naruszenie aktualizuje wspomniany obowiązek. Zaznaczył także, że odpowiedzialność określona w art. 56 ust. 1 Prawa energetycznego nie jest oparta na zasadzie winy, ale na bezprawności działania lub zaniechania, a sam stopień zawinienia ma znaczenie jedynie dla określania wysokości nakładanej kary.

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł Syndyk Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w B. i zaskarżył ją w całości, wnosząc o jej uchylenie, względnie o jej zmianę i odstąpienie na podstawie art. 56 ust. 6a Prawa energetycznego od wymierzenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 56 Prawa energetycznego, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego przez pełnomocnika według norm przypisanych.

Zaskarżonej decyzji powód zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 107 § 1 k.p.a. w zw. z art. 144 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego, polegające na prowadzeniu postępowania wydaniu decyzji przeciwko upadłej spółce podczas gdy prowadzenie procesu po ogłoszeniu upadłości likwidacyjnej z udziałem upadłego zamiast syndyka jest niedopuszczalne;
2. art. 56 ust. 6a Prawa energetycznego przez jego niezastosowanie, podczas gdy w realiach niniejszej sprawy spełnione zostały przesłanki uzasadniające odstąpienie przez Prezesa URE od wymierzenia kary pieniężnej;
3. art. 56 ust. 1 pkt 1a w zw. z art. 9a ust. 1 i 5 Prawa energetycznego z zw. z art. 91 Prawa upadłościowego poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że nieprzestrzeganie obowiązku uzyskania i przedłożenia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia lub uiszczenia opłaty zastępczej w każdej sytuacji nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek zapłaty kary pieniężnej, podczas gdy prowadzenie wobec upadłej spółki postępowania w sprawie wymierzenia kary pieniężnej, a następnie wydanie zaskarżonej decyzji skutkuje nieuzasadnionym żądaniem przez organ dokonania wypłaty z masy upadłości środków finansowych z naruszeniem praw innych wierzycieli;

naruszenie przepisów postępowania, tj.:

4. art. 7, art. 77 i art. 80 k.p.a., które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez niewyczerpujące zebranie i rozpatrzenie całego materiału dowodowego, w szczególności zaś pominięcie pisma syndyka masy upadłości Przedsiębiorcy z dnia 27 marca 2014 r.

5. art. 61 § 4 k.p.a. i art. 10 k.p.a. polegające na niezawiadomieniu powoda o wszczęciu, jak również przebiegu postępowania, a także braku możliwości wypowiedzenia się co do jego ustaleń przed wydaniem decyzji oraz poprzez oczywiste niezastosowanie zasad ogólnych postępowania administracyjnego w stopniu powodującym istotne ograniczenie strony w postępowaniu;

oraz naruszenie:

6. art. 2 w zw. z art. 342 Prawa upadłościowego poprzez wydanie decyzji zmierzającej do nakazania syndykowi masy upadłości postępowania z funduszami masy upadłości wbrew ww. przepisom Prawa upadłościowego;

7. art. 91 ust. 1 oraz 236-240, 244-266 Prawa upadłościowego poprzez ich niezastosowanie i tym samym błędne uznanie, że organ może wymierzyć upadłej spółce karę pieniężną, podczas gdy w świetle wskazanej ustawy wierzyciel, w stosunku do zobowiązań dotyczących okresu sprzed upadłości (wierzycielności upadłościowej) nie ma prawa wyboru między zgłoszeniem wierzycielności w postępowaniu upadłościowym, a dochodzeniem jej na innej drodze przeciwko upadłej spółce lub syndykowi i do wszczynania przeciwko upadłej spółce lub syndykowi postępowań administracyjnych.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Prezes URE wniósł o oddalenie odwołania powoda oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podtrzymał w całości stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji i stwierdził, że zarzuty powoda nie dają podstaw do uchylecia lub zmiany zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 18 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uchylił decyzję Prezesa URE, znak: (...) z 15 stycznia 2015 r. wskazując na wadliwość decyzji z uwagi na wszczęcie i prowadzenie postępowania administracyjnego przeciwko upadłemu po dacie ogłoszenia upadłości. Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotowe postępowanie administracyjne dotyczyło masy upadłości i powinno być wszczęte oraz prowadzone przeciwko syndykowi. Stroną postępowania jest syndyk, a nie upadły reprezentowany przez syndyka i to syndyk powinien być adresatem zaskarżonej decyzji. Sąd Okręgowy wskazał, że z analizy treści zarówno postanowienia o wszczęciu postępowania w przedmiocie wymierzenia kary pieniężnej, jak i decyzji, wskazuje na to, że stroną był upadły reprezentowany przez syndyka. Upadły nie był legitymowany do bycia stroną w postępowaniu administracyjnym i z tego względu Sąd Okręgowy uznał zaskarżoną decyzję za obarczoną wadą nieważności w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 4 k.p.a.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany Prezes URE, zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie odwołania powoda od decyzji Prezesa URE, znak: (...)z 15 stycznia 2015 r., ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie – Sądowi Ochrony Konkurencji i Konsumentów do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z 18 grudnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie – SOKiK do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd I instancji naruszył art. 479⁵³ § 2 k.p.c. przez uwzględnienie odwołania i uchylenie zaskarżonej decyzji na skutek przyjęcia, że zaskarżona decyzja jest obarczona wadą nieważności w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 4 k.p.a., tj. została skierowana do osoby

niebędącej stroną w sprawie, podczas gdy z akt postępowania administracyjnego oraz treści decyzji wynika, że została ona skierowana do syndyka masy upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej, który był stroną postępowania w znaczeniu formalnym, co skutkuje brakiem podstaw do jej uchylecia.

Sąd Apelacyjny wskazał, że pomimo, iż w treści zaskarżonej decyzji wskazano wadliwie, że jej stroną jest przedsiębiorca reprezentowany przez syndyka masy upadłości, uchybienie to nie rzutuje na ważność decyzji. W ocenie Sądu II instancji ze względu na to, że decyzja będzie realizowana nie w odniesieniu do syndyka, lecz do majątku upadłego, wyrazem skrajnego formalizmu procesowego byłoby uchylenie zaskarżonej decyzji tylko po to, aby wydać decyzję, której adresatem byłby syndyk, będący reprezentantem upadłego, którego obciążą i tak wynikające z tego aktu administracyjnego konsekwencje.

Konsekwencją rozstrzygnięcia zawartego w wyroku Sądu Apelacyjnego jest, stosowanie do treści art. 386 § 6 k.p.c., związanie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przy ponownym rozpoznaniu sprawy oceną prawną i wskazaniami co do dalszego postępowania wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku.

Tym samym kwestię obarczenia zaskarżonej decyzji wadą nieważności z powodu wadliwego wskazania adresata decyzji należy uznać za przesądzoną przez Sąd II instancji, a SOKiK będąc związany takim kierunkiem wykładni, uznaje ją za wiążącą.

W pismach procesowych zarówno powód, jak i pozwany podtrzymali w całości swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z 16 marca 2006 r., znak: (...), spółce prawa handlowego zarejestrowanej w Krajowym Rejestrze Sądowym Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, XIII Wydział Gospodarczy w dniu 5 maja 2003 r. pod numerem (...) – (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w B., została udzielona koncesja na obrót energią elektryczną na okres od 16 marca 2006 r. do 30 marca 2016 r., cofnięta następnie decyzją Prezesa URE z 10 lipca 2014 r. (dowód: okoliczność bezsporna; odpis z Krajowego Rejestru Sądowego, k. 37-46 oraz decyzja Prezesa URE, k. 6, informacja o wysokości opłaty koncesyjnej).

W ramach tej działalności przedsiębiorca sprzedał w roku 2013 odbiorcom końcowym 29 693,170 MWh energii elektrycznej (dane przedstawione przez syndyka przy piśmie z 24.04.2014 r k 7 akt adm). W związku ze sprzedażą energii odbiorcom końcowym spółka nie uzyskała i nie przedstawiła Prezesowi URE do umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej z kogeneracji za rok 2013 w ilości wymaganej przepisem art. 9a ust 8 pkt 2 p.e. W konsekwencji Przedsiębiorca był zobowiązany do uiszczenia na wskazane konto opłaty zastępczej w kwocie 16 034,28 zł (powód nie kwestionował tego faktu, samodzielnie obliczył kwotę opłaty zastępczej w wysokości 16.034,34 zł, jaka powinna być uiszczona z tego tytułu - k.8 akt adm).

Postanowieniem z 14 marca 2014 r. w sprawie o sygnaturze akt XV GU 95/13 Sąd Rejonowy w Bydgoszczy ogłosił upadłość spółki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B., obejmującą likwidację majątku upadłego. Jako syndyka masy upadłości Przedsiębiorcy ustanowiono G. F. (dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, k. 26).

Pismem z 27 marca 2014 r. syndyk masy upadłości Przedsiębiorcy w wykonaniu art. 176 Prawa upadłościowego zawiadomił Prezesa URE o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego oraz poinformował, że w związku z powyższym, nie mogą być uregulowane wskazane w piśmie opłaty zastępcze za 2013 r., a także, że istnieje możliwość zgłoszenia w wyznaczonym terminie wierzytelności sędziemu – komisarzowi (dowód: pismo powoda z 27 marca 2014 r., k. 27).

Pismem z 31 marca 2014 r., znak: (...), Prezes URE zawiadomił o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej Przedsiębiorcy, w imieniu którego działa syndyk masy upadłości – G. F., w związku z ujawnieniem możliwości nieprzestrzegania w roku 2013, określonego w art. 9a ust. 1 Prawa energetycznego

obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia, wydanego dla energii elektrycznej wytworzonej w źródłach znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub zlokalizowanych w wyłącznej strefie ekonomicznej lub uiszczenia opłaty zastępczej, obliczonej w sposób określony w art. 9a ust. 2 Prawa energetycznego (dowód: pismo pozwanego wraz z z.p.o., k. 11-13a akt adm.).

Pismem z 7 listopada 2014 r., znak: (...) Prezes URE poinformował powoda, iż w przedmiotowej sprawie zgromadzone zostały materiały dowodowe pozwalające na podjęcie decyzji i zawiadomił o przysługującym mu prawie do zapoznania się z całością zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz złożenia dodatkowych uwag i wyjaśnień, jednakże powód nie skorzystał z przysługującego mu uprawnienia (dowód: pismo pozwanego wraz z z.p.o., k. 15 i 15a akt adm.).

Przychód Przedsiębiorcy z tytułu działalności koncesjonowanej polegającej na obrocie energią elektryczną za rok 2013 wyniósł (...) zł (dowód: pismo powoda, k. 14 akt adm.).

Sąd przyznał moc dowodową wszystkim zgromadzonym w sprawie dokumentom i mając na uwadze, że ich autentyczności, ani ich treści nie kwestionowała żadna ze stron, na ich podstawie ustalił stan faktyczny, który był bezsporny pomiędzy stronami.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 9a ust. 8 (obecnie art. 9a ust. 1) Prawa energetycznego przedsiębiorstwo energetyczne obowiązane jest uzyskać i przedstawić do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwo pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 9 l ust. 1 pe, wydane dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub uiścić opłatę zastępczą w terminie określonym w art. 9a ust. 5 (obecnie art. 9a ust. 15) Prawa energetycznego.

Wysokość opłaty zastępczej uzależniona jest od ilości energii sprzedanej odbiorcom końcowym, a sposób jej obliczania wynika z treści przepisów prawa energetycznego (art 9a ust 8a p.e. i § 9 ust 1 Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie sposobu obliczania danych podanych we wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji oraz szczegółowego zakresu obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia tych świadectw, uiszczenia opłaty zastępczej i obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji z dnia 26 lipca 2011 r. (Dz.U. Nr 176, poz. 1052)

Zgodnie zaś z art. 56 ust. 1 pkt 1a ustawy - Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji) karze pieniężnej podlega ten, kto nie przestrzega obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwa pochodzenia, świadectw pochodzenia biogazu lub świadectwa pochodzenia z kogeneracji albo nie uiszcza opłat zastępczych, o których mowa w art. 9a ust. 1 i 8 ustawy - Prawo energetyczne.

Wysokość kary pieniężnej nie może przekroczyć 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym, a jeżeli kara pieniężna związana jest z działalnością prowadzoną na podstawie koncesji, wysokość kary nie może przekroczyć 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, wynikającego z działalności koncesjonowanej, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym (art. 56 ust 3 p.e.).

Ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes URE uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe (art. 56 ust 6). Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek (art. 56 ust 6a p.e.).

Przenosząc powyższe regulacje na grunt niniejszej sprawy niewątpliwe było, że na przedsiębiorcy ciążył obowiązek wynikający z art. 9a ust 8 pe., którego przedsiębiorca w odniesieniu do energii sprzedanej w 2013 nie zrealizował, tj. nie przedstawił do umorzenia świadectw pochodzenia ani też nie uiszczył z tego tytułu opłaty zastępczej.

Zasadne było więc nałożenie przez Prezesa URE kary, o jakiej mowa w art. 56 ust 1 pkt 1a pe.

Należy podkreślić, iż brzmienie art. 56 ust. 1 pkt 1a Prawa energetycznego wskazuje na istniejący po stronie Prezesa URE obowiązek wszczęcia postępowania o wymierzenie kary pieniężnej. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 4 lipca 2014 r. (sygn. akt VI ACa 1632/13), „brzmienie tego przepisu przesądza, że Prezes URE jest nie tylko uprawniony, ale wręcz zobowiązany do nałożenia kary pieniężnej na podmiot, który nie wypełni ustawowego obowiązku. W świetle treści tego przepisu nie ma podstaw do ustalenia, że nałożenie kary jest uwarunkowane zwinionym zachowaniem przedsiębiorcy. Zatem art. 56 ust. 1 stanowi samodzielną podstawę do wymierzenia kary, a odpowiedzialność danego podmiotu nie jest oparta na zasadzie winy, lecz na zasadzie bezprawności działania czy zaniechania”.

Przepis ten nie jest zatem uprawniającym Prezesa URE do nałożenia kary pieniężnej, lecz obligującym go do jej wymierzenia w przypadku stwierdzenia wymienionych w nim okoliczności. Kara pieniężna, o której mowa powyżej, ma pełnić funkcję prewencji szczególnej i ogólnej, a więc być zarówno realną, odczuwalną dolegliwością dla ukaranego podmiotu, będącą reakcją na naruszenie przepisów, ale także wyraźnym ostrzeżeniem na przyszłość, zapobiegającym powtarzaniu nagannych zachowań. Nie sposób zgodzić się z twierdzeniem powoda, że błędną wykładnię stanowi nałożenie na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązku zapłaty kary pieniężnej „w każdej sytuacji” nieprzestrzegania obowiązku uzyskania i przedłożenia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia lub nieuiszczenia opłaty zastępczej. Jak już wskazano powyżej, w niniejszej sprawie po stronie powoda zaistniała pozytywna przesłanka do wymierzenia przez Prezesa URE kary pieniężnej, brak jest natomiast przesłanek pozwalających na odstąpienie od wymierzenia kary.

Należy bowiem wskazać, że odstąpienie od wymierzenia kary przez Prezesa URE ma charakter fakultatywny, a do jego zastosowania niezbędne jest wystąpienie jednocześnie dwóch kumulatywnych przesłanek, jakimi są znikoma szkodliwość czynu oraz zaprzestanie naruszania prawa (bądź zrealizowanie obowiązku). Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 30 kwietnia 2014 r. (sygn. akt. VI ACa 927/13) „w sytuacji niespełnienia żadnej z powyższych alternatywnych przesłanek prawnie irrelevantna staje się ocena stopnia szkodliwości czynu powoda, a w szczególności, czy był on znikomy. Jest to bowiem przesłanka, która powinna być spełniona łącznie z zaprzestaniem naruszania prawa lub zrealizowaniem obowiązku”. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje jednoznacznie, że powód w ogóle nie wykonał ciężącego na nim obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia lub uiszczenia opłaty zastępczej. W związku z tym wbrew twierdzeniu powoda, Prezes URE nie mógł skorzystać z uprawnienia wynikającego z art. 56 ust. 6a pe ze względu na brak przesłanek umożliwiających odstąpienie od wymierzenia kary.

Wysokość kary nałożonej na powoda nie była kwestionowana w odwołaniu, a wobec wymierzenia jej w ustawowych granicach Sąd nie znalazł podstaw do jej zmiany.

Rozpoznając liczne zarzuty powoda dotyczące naruszenia zasad postępowania administracyjnego, Sąd uznał, że nie są one zasadne

W tym zakresie Sąd podziela utrwalony w judykaturze pogląd o nieskuteczności powoływania się na naruszenie przepisów postępowania administracyjnego w postępowaniu przed SOKiK, poza pewnymi wyjątkami. W szczególności, tego typu zarzuty zasadniczo nie mogą stanowić samoistnej podstawy uchylecia decyzji. Wynika to z faktu, że wniesienie do sądu odwołania od decyzji administracyjnej wszczyna dopiero cywilne, pierwszoinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sąd dokonuje własnych ustaleń, rozważając całokształt materiału dowodowego (takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 maja 1991r., sygn. akt III CRN 120/91; postanowieniu z dnia 11 sierpnia 1999r. sygn. akt I CKN 351/99; wyroku z dnia 19 stycznia 2001r. sygn. akt I CKN 1036/98). Podobnie Sąd

Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 grudnia 2006 r. stwierdził, iż zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania administracyjnego nie mogą być podnoszone przed SOKiK, który jako sąd powszechny rozpatruje sprawę od nowa, co skutkuje brakiem możliwości uchylenia decyzji zaskarżonej do tego sądu z uwagi na naruszenie przepisów postępowania administracyjnego (sygn. akt VI ACa 620/06).

W sprawie niniejszej zdaniem Sądu postępowanie administracyjne toczące się przed Prezesem URE nie było dotknięte taką wadą, która uzasadniałaby uchylenie decyzji.

Wyjątki od zasady, że zarzuty procesowe odnoszące się do etapu postępowania administracyjnego nie mogą doprowadzić do uchylenia decyzji w ramach rozpoznania odwołania, które zostały wykreowane przez orzecznictwo Sądu Najwyższego, wskazują, że taka możliwość odnosi się tylko do takich zarzutów, które po pierwsze nie mogą być niejako konwalidowane na etapie postępowania sądowego (jak ma to miejsce np. w odniesieniu do ustaleń faktycznych, środków dowodowych, oceny dowodów, niektórych wad formalnych samej decyzji) ale także waga tych zarzutów musi być na tyle istotna, że uzasadnia ona uchylenie decyzji. Chodzi o takie uchybienia organu, na skutek których przedsiębiorca, którego dotyczy decyzja, nie ma zapewnionych odpowiednich gwarancji proceduralnych, w szczególności mówi się tutaj o uchybieniach tego rodzaju (wadach kwalifikowanych decyzji), które istotnie wpłynęły na merytoryczną treść zaskarżonej decyzji lub też takiej sytuacji w których zaskarżona decyzja została wydana bez podstawy prawnej

Sąd w sprawie niniejszej nie dopatrył się takich uchybień w toku postępowania administracyjnego, które wskazywałyby na wydanie decyzji w warunkach nieważności.

Za istotny dla rozstrzygnięcia sprawy mógłby się wydawać zarzut ograniczenia prawa strony do obrony w postępowaniu poprzez naruszenie art. 61 § 4 k.p.a. i art. 10 k.p.a. ze względu na brak zawiadomienia powoda o wszczęciu postępowania przez Prezesa URE. Zarzut ten okazał się jednak chybiony. Pomimo, że zarówno informacja o wszczęciu postępowania administracyjnego, jak i zawiadomienie o jego zakończeniu były kierowane do Przedsiębiorcy reprezentowanego przez syndyka masy upadłości, nie zaś syndyka masy upadłości, byłoby skrajnym formalizmem procesowym uznanie tego uchybienia za naruszenie art. 61 § 4 i art. 10 k.p.a. (tak też Sąd Apelacyjny w analogicznej sprawie VI ACa 839/17). Przy czym wymaga podkreślenia, że Sąd opierając się na wykładni poczynionej przez Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie (którą jest związany), przyjął, że konstytutywny charakter decyzji nakładającej na przedsiębiorcę karę, wymagał przed zgłoszeniem wierzytelności z tego tytułu na listę wierzytelności, wydania rozstrzygnięcia o nałożeniu kary na przedsiębiorcę, przy czym właściwe było wskazanie w treści zaskarżonej decyzji przedsiębiorcy (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej jako podmiotu, który nie wykonał obowiązku ustawowego (przed uprawomocnieniem się postanowienia o ogłoszeniu upadłości), a nie przeciwko syndykowi (także przy uwzględnieniu dyspozycji art. 91 ust. 1 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze). W przedmiotowej sprawie ustawowy termin do zrealizowania obowiązku ustawowego upłynął dnia 31 marca 2014 r. Tymczasem ogłoszenie upadłości (...) S.A. nastąpiło w dniu 14 marca 2014 r., w którym Sąd Rejonowy w Bydgoszczy Wydział XV Gospodarczy wydał nieprawomocne postanowienie w sprawie o sygn. akt XV GU 95/13.

Jednocześnie decyzja mogła zostać doręczona tylko syndykowi, gdyż zgodnie z treścią art. 144 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 2344 - w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2016 r.), jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, postępowania sądowe i administracyjne dotyczące masy upadłości mogły być wszczęte i dalej prowadzone jedynie przez syndyka lub przeciwko niemu. Postępowanie w sprawie niniejszej syndyk prowadził więc na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym, bowiem upadły nie mógł być stroną żadnego postępowania sądowego lub administracyjnego dotyczącego mienia wchodzącego w skład masy upadłości. Stroną postępowania dotyczącego tego mienia może być wyłącznie syndyk, który jest tzw. stroną zastępczą, bowiem występuje wprawdzie we własnym imieniu, lecz nie na własny rachunek - syndyk działa na rzecz masy upadłości, a stroną jest tylko dlatego, że masa, będąc przedmiotem stosunków cywilnoprawnych, nie może być ich przedmiotem (por. uzasadnienie wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 grudnia 2016 r., sygn. akt II GSK 1095/15, LEX nr 2227736).

W tym miejscu należy wskazać, że art. 91 ust. 1 Prawa upadłościowego, zgodnie z którym zobowiązania pieniężne upadłego, których termin płatności świadczenia jeszcze nie nastąpił, stają się wymagalne z dniem ogłoszenia upadłości, nie rozstrzyga o powstaniu obowiązku przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji albo uiszczenia opłaty zastępczej. Przepis ten wskazuje, że istniejące w dniu ogłoszenia upadłości zobowiązania upadłego, stają się z tym dniem wymagalne. Nie oznacza to jednak ich konkretyzacji. W związku z tym, ciążącego na powodzie obowiązku nie można uznać za wierzytelność, ponieważ nie została ona skonkretyzowana. W niniejszej sprawie konkretyzacja obowiązku kogeneracyjnego powoda za rok 2013 mogła nastąpić do 30 czerwca 2014 r. Dopiero po upływie tego terminu, tj. 30 czerwca 2014 r. możliwe było zweryfikowanie zakresu wypełnienia obowiązku oraz wymierzenie w orzeczeniu o charakterze konstytutywnym kary pieniężnej za niezrealizowanie omawianego obowiązku. W związku z tym wbrew twierdzeniom powoda, wymierzonej przez Prezesa URE kary nie można utożsamiać z żądaniem przez ten organ dokonania wypłaty z masy upadłości środków finansowych z naruszeniem praw innych wierzycieli. Zarzut ten był chybiony też z tego powodu, że skoro przedsiębiorca energetyczny nie wykonał ustawowego obowiązku, organ regulacyjny prawidłowo nałożył na niego w drodze decyzji karę pieniężną, która powinna być egzekwowana ze środków masy upadłości, podobnie jak inne wierzytelności publicznoprawne i prywatnoprawne wobec upadłego przedsiębiorcy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 479^{31a} § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

Uznając powoda za przegrywającego sprawę na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd obciążył go kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez pozwanego w toku postępowania zarówno przed Sądem I jak i II instancji w łącznej wysokości 2.160 zł (odpowiednio 720 i 1440 za I i II instancję), jak też opłatą od apelacji wywiedzionej przez pozwanego, od uiszczenia której pozwany był zwolniony z mocy prawa.

Przy czym rozstrzygnięcie dotyczące kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I instancji w kwocie 720 zł ustalone zostało w oparciu o § 14 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (rozporządzenia 2015) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (rozporządzenia 2016); decydujące dla zastosowania tego rozporządzenia w zmienionej wersji była data wydania orzeczenia przez Sąd II instancji, która stanowi cezurę dla stosowania nowych niższych niż pierwotne stawek wynagrodzenia.

Natomiast wynagrodzenie pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem II instancji w stawce 1440 zł ustalone zostało w oparciu o przepis § 10 ust 1 pkt 2 zdanie 2 w związku z § 14 ust 2 pkt 3 (tj.100% stawki minimalnej, gdyż w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam pełnomocnik) rozporządzenia 2015 w brzmieniu pierwotnym, z uwagi na fakt, że z chwilą zakończenia sprawy w pierwszej instancji przestało mieć zastosowanie poprzednie rozporządzenie Ministra sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu i od tej chwili zastosowanie w sprawie przed Sądem II instancji miało rozporządzenie nowe (§ 21 rozporządzenia 2015).

O obowiązku uiszczenia przez powoda na rzecz Skarbu Państwa 100 zł tytułem należnej opłaty od apelacji wywiedzionej przez pozwanego, od uiszczenia której pozwany był zwolniony z mocy prawa, Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 113 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 98 k.p.c.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka